

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Кафедра сучасної української мови

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Методика викладання української мови в ЗЗСО
обов'язкова

(вказати: обов'язкова)

Освітньо-професійна програма «Українська мова та література»

Спеціальність 014 Середня освіта

Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка

Рівень вищої освіти перший бакалаврський

філологічний факультет

Мова навчання українська

Розробник: кандидат філологічних наук, доцент *Максим'юк Оксана Василівна*

Профайл викладача:

<https://scholar.google.com.ua/citations?user=jGASEwYAAAAJ&hl=uk&oi=ao>

<https://cutt.ly/v9rBVz5>

Електронна адреса: o.maksymiuk@chnu.edu.ua

Посилання на MOODLE: <https://moodle.chnu.edu.ua/enrol/index.php?id=5180>

Консультації: понеділок з 14:30 до 15:30.

1. Анотація дисципліни: Курс «Методика викладання української мови в ЗЗСО» належить до обов'язкових дисциплін, оскільки відіграє важливу роль у формуванні педагогічної майстерності студента-філолога як майбутнього вчителя української мови та літератури. Цей курс допоможе студентові опанувати методичні навички, необхідні для викладання української мови у школі, реалізувати себе як фахівця у царині мовознавчої науки, розвинути вміння передати набуті знання школярам. Навчальний процес передбачає лекції, практичні заняття, самостійну роботу. На лекціях студенти отримують основні теоретичні відомості з курсу. Практичні заняття складаються з двох етапів. Спочатку студент опрацьовує рекомендовану до кожної теми наукову літературу, критично її осмислює, вибирає найважливіші відомості відповідно до запропонованих для практичного заняття питань. Відтак студент переходить до виконання практичних завдань, завдяки яким формуватимуться навички застосовувати загальні й часткові дидактичні методи та прийоми в навчанні рідної мови, обирати відповідні форми роботи, оцінювати їхню ефективність, що надалі повинно забезпечити розвиток професійної майстерності, удосконалення вмінь реалізувати успішну педагогічну взаємодію під час навчального процесу в закладах середньої освіти. Практичні завдання побудовано на засадах творчого підходу, з урахуванням можливостей залучення здобутих теоретичних знань. Тому курс «Методика викладання української мови» є важливим етапом у підготовці студентів українського відділення спеціальності середня освіта філологічного факультету спеціальності середня освіта до навчальної практики у школі та до роботи в закладах середньої освіти в умовах реформування освіти і становлення нової школи в Україні

2. Мета навчальної дисципліни: Курс методики української мови має на меті сформувати такі фахові якості, як:

а) професійні вміння і навички: збагачувати майбутніх учителів знаннями у сфері методики української мови, на основі яких вони могли б досягати свідомого й міцного засвоєння учнями програмового матеріалу з української мови, ефективно організовувати навчальну діяльність школярів із цього предмета, стимулювати пізнавальну самостійність і допитливість учнів;

б) соціальні та громадянські компетентності: формувати в майбутніх учителів національне свідоме ставлення до української мови як рідної та державної; розуміння її значення як предмета шкільного навчання і засобу вивчення інших предметів, інструмента соціалізації громадянина;

в) інформаційно-цифрова компетентність: уміння самостійно застосовувати інформаційно-комунікативні технології (ІКТ) для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією з навчальною метою; навчати студентів, майбутніх учителів, самостійно працювати з навчально-методичною та довідковою літературою, пошуковими системами;

г) компетентності дослідницької діяльності: стимулювати науково-методичну творчість студентів, прагнення вдосконалювати свою педагогічну освіту, прищеплювати творче ставлення до вчительської праці.

3. Основні завдання курсу:

- домогтися засвоєння студентами принципів, лінгвістичної природи фонетики, орфоєпії, словотвору, орфографії, морфології, синтаксису; ефективних методів, прийомів, засобів їх вивчення; розуміти суперечливий характер окремих морфолого-синтаксичних явищ; стилістичну роль частин мови; лексичних одиниць тощо; методику вивчення комунікативного синтаксису; методику роботи з різними видами словників;

- засвоєння студентами основних видів мовленнєвої діяльності, комунікативних умінь, удосконалення мовних, мовленнєвих, стилістичних знань, умінь, навичок учнів 5-9 класів;

- засвоєння студентами нових прийомів, форм та засобів проведення позакласних, факультативних занять, шляхів вивчення та впровадження передового педагогічного досвіду учителів-словесників; способів підвищення фахової майстерності; уміння проводити різні види класних та позакласних заходів;

4. Пререквізити. Цикл курсів з орфографії та орфоепії, морфеміки та словотвору, морфології, синтаксису української мови, методики викладання граматики української мови, діалектології, культури мови, риторики, стилістики, лінгвістичного аналізу тексту, педагогіки, педагогічної майстерності, психології.

5. Результати навчання:

Відповідно до вимог освітньо-професійної програми підготовки кваліфікаційного рівня «бакалавр» спеціальність 014 Середня освіта формування в студентів фахової професійної компетентності потребує формування наступних *компетентностей*.

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати загальні й спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі середньої освіти, пов'язані з методикою викладання української мови та літератури в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає впровадження інновацій.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Уміння вільно і грамотно здійснювати усну й письмову комунікацію українською мовою.

ЗК 2. Здатність критично та відповідально застосовувати інформаційні та комунікаційні технології в практичній діяльності.

ЗК 5. Здатність розвивати творче мислення, потребу в постійному інтелектуальному самовдосконаленні, зокрема до вибудовування та втілення власної стратегії навчання упродовж життя (навчання та самоосвіта), коригування власної професійної діяльності в контексті основних професійних вимог до вчителя.

ЗК 7. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 8. Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі. Здатність використовувати інновації у професійній діяльності. Здатність застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

ЗК 12. Здатність до пошуку, систематизації та узагальнення інформації з різних джерел.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 9. Здатність виявляти розуміння предмета, структури і ролі лінгвістики у формуванні сучасної наукової картини світу; чітке уявлення про походження мови, принципи і механізми її функціонування й розвитку, системний і антропоцентричний підходи в мовознавстві; усвідомлення ролі мови в житті соціуму; уміння розвивати в учнів, здобувачів вищої освіти необхідні лінгвістичні компетенції, володіти сучасними мовознавчими термінами та поняттями.

ФК 14. Вміти застосовувати професійно-профільні знання, узгоджувати фахову стратегію і тактику, обирати методи й засоби навчання з педагогіки, психології, методики української мови та літератури, спрямовані на розвиток здібностей здобувачів освіти з урахуванням їх індивідуальних і вікових особливостей, міжособистісних взаємин, усвідомлення рівних можливостей і гендерних питань для забезпечення мотивувального, розвивального та інклюзивного освітнього простору.

ФК 15. Проектувати та організовувати навчальний процес на рівні курсу, розділу, теми, уроку, педагогічної ситуації; проведення позакласної та факультативної роботи у загальноосвітніх навчальних закладах різних типів; засвоєння основних напрямів розвитку сучасної методичної думки.

ФК 16. Розуміння змісту й принципів побудови програм з української мови та літератури; особливостей підручників та навчальних посібників; вміння підбирати навчально-методичні матеріали для проведення занять.

ФК 17. Знання особливостей планування роботи з української мови; видів планування; норм оцінювання письмових робіт учнів; типів уроків з української мови та літератури.

ФК 21. Знання та розуміння професійної діяльності вчителя, здатність оцінювати інформацію для виявлення педагогічних проблем й ухвалення рішень щодо їх усунення.

ФК 22. Здатність організувати навчально-виховний процес.

Програмними результатами навчання (ПРН) методики викладання української мови в ЗЗСО базуються на програмних результатах навчання, визначених відповідною освітньою програмою, є достатніми для успішного здійснення професійної діяльності, компетентного вирішення складних завдань інноваційного та дослідницького характеру в галузі методики навчання української мови, а також /або для подальшого навчання на другому рівні циклу вищої освіти:

ПРН 7. Застосовувати у педагогічній діяльності новітні технології, програмне забезпечення й сучасні технічні засоби навчання.

ПРН 8. Систематично підвищувати рівень своєї професійної діяльності, продуктивно організувати процес самонавчання та самовдосконалення.

ПРН 9. Аналізувати, систематизувати та поширювати передовий педагогічний досвід.

ПРН 10. Застосовувати набуті знання під час вирішення педагогічних, навчально-виховних і науково-методичних завдань з урахуванням вікових й індивідуально-типологічних, соціально-психологічних особливостей учнівських колективів і конкретних педагогічних ситуацій.

ПРН 11. Застосовувати різноманітні методи і форми навчання, сучасні прийоми керівництва навчальною, суспільною і творчою діяльністю учнівських колективів.

ПРН 15. Застосовувати комплекс здобутих філологічних знань для вирішення професійних завдань.

ПРН 23. Володіти методикою майстерного викладання української мови та літератури в загальноосвітніх школах, методикою виховної роботи, технологією організації творчої діяльності учнівського колективу.

6. Опис навчальної дисципліни

6.1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни <i>Методика викладання української мови в ЗЗСО</i>												
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість			Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	змістових модулів	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	4	7	4,5	135	2	30	15			84	6	іспит
Заочна	4	7	4,5	135	2	8	4			117	6	іспит

6.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі						
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Загальні питання методики вивчення української мови в ЗЗСО													
Тема 1. Методика української мови як наука і навчальна дисципліна.	5	2	1			6	7	2	2			7		

Тема 2. Пріоритетні напрями мовної освіти в Концепції «Нова українська школа». Аналіз чинних програм і підручників з української мови.	10	2	1		1	6	10				1	10
Тема 3. Психологічні основи та загальнодидактичні й власне-методичні (лінгводидактичні) принципи навчання мови.	5	2	1			6		2				10
Тема 4. Методи, прийоми і засоби навчання української мови. Методичні виклики навчання української мови у контексті реалізації завдань НУШ.	5	2	1		1	6				1	10	
Тема 5. Теоретичні та методичні засади сучасного уроку української мови.	7	2	1		1	8				1	10	
Разом за ЗМ1		10	5		3	32			4	2	3	47
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 2. Особливості засвоєння лінгвістичної теорії шкільного курсу мови в процесі реалізації стандартизованої мовної освіти											
Тема 1. Методика навчання фонетики й орфоєпії.	7	2	1			4		2	2			8
Тема 2. Методика навчання лексики і фразеології.	7	2	1			4						8
Тема 3. Методика навчання будови слова і словотвору.	7	2	1			4						8
Тема 4. Методика вивчення частин мови	11	2	1			4						8
Тема 5. Методика вивчення синтаксису.	11	2	1			6						8
Тема 6. Методика формування орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів.	9	2	1		1	6					1	8
Тема 7. Методика мовленнєвого розвитку учнів.	9	2	1			6						8

Тема 8. Стилїстика, культура мовлення та риторика у шкільному курсі української мови.	5	2	1			6						8
Тема 9. Методика формування мовної особистості в процесі стандартизованої мовної освіти. Спецкурси та факультативні заняття з української мови.	5	2	1		1	6		2			1	8
Тема 10. Позакласна робота з української мови та методична робота вчителя-словесника.	6	2	1		1	6					1	8
Разом за ЗМ 2		20	10		2	32		4	2		3	80
Усього годин	135	30	15		6	84	135	8	4		6	117

Теми практичних занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Методика української мови як наука і навчальна дисциплїна.	1
2	Прїоритетнї напрями мовної освіти в Концепцїї «Нова українська школа». Аналіз чинних програм і підручників з української мови. Компетентнїсний підхід до вивчення української мови в НУШ. Інтеграція медїаосвіти у шкільний підручник з української мови як фактор формування медїаграмотностї учнів НУШ.	1
3	Психологїчні основи та загальнодидактичнї й власне-методичнї (лінгводидактичнї) принципи навчання мови.	1
4	Методи, прийоми і засоби навчання української мови. Методичнї виклики навчання української мови у контекстї реалїзацїї завдань НУШ.	1
5	Теоретичнї та методичнї засади сучасного уроку української мови. Принципи органїзацїї уроків з української мови в НУШ.	1
6	Методика навчання фонетики й орфоепїї.	1
7	Методика навчання лексики і фразеологїї.	1
8	Методика навчання будови слова і словотвору.	1
9	Методика вивчення частин мови	1
10	Методика вивчення синтаксису.	1
11	Методика формування орфографїчної та пунктуацїйної грамотностї учнів.	1

12	Методика мовленнєвого розвитку учнів.	1
13	Стилістика, культура мовлення та риторика у шкільному курсі української мови.	1
14	Методика формування мовної особистості в процесі стандартизованої мовної освіти. Спецкурси та факультативні заняття з української мови.	1
15	Позакласна робота з української мови та методична робота вчителя-словесника.	1
Усього годин		15

Зміст завдань для самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин
1	Місце методики української мови в системі інших наук гуманітарного і негуманітарного профілів.	3
2	Загальне уявлення про методи дослідження в лінгводидактиці. Метод проблемного навчання. М. Шкільник про проблемне навчання.	3
3	Здобутки та перспективи методики навчання української мови наприкінці ХХ на початку ХХІ ст.	3
4	Методичні погляди В. Сухомлинського на методику викладання української мови	4
5	Методичні погляди Івана Огієнка.	4
6	Методичні погляди Пантелеймона Куліша.	4
7	Методичні погляди Олени Курило.	4
8	Методичні погляди Василя Сімовича.	4
9	Методичні погляди Костянтина Ушинського.	4
10	Методичні погляди Степана Смаль-Стоцького.	4
11	Методичні напрацювання Володимира Мельничайка.	4
12	Методична спадщина Михайла Шкільника.	4
14	Лінгводидактичні особливості вивчення іменних частин мови.	3
15	Методика вивчення дієслова і дієслівних форм.	3
16	Актуальні проблеми методики вивчення службових частин мови.	3
17	Етапи вивчення синтаксису в школі.	3
18	Лінгвістичні основи та методика вивчення словосполучення і речення в ЗЗСО нового типу.	3
19	Шляхи подолання труднощів у вивченні головних і другорядних членів речення.	3
20	Сучасні підходи до вивчення односкладних речень та неповних речень (з урахуванням різнотипних шкіл).	3
21	Особливості вивчення ускладнених речень.	3
22	Методика використання відомостей про складне речення на уроках розвитку комунікативних умінь і навичок.	3
23	Методика вивчення складносурядного речення.	3
24	Методика вивчення складнопідрядного речення.	3
25	Методика вивчення безсполучникового речення.	3
26	Актуальні проблеми методики навчання пунктуації.	3

27	Робота з розвитку зв'язного мовлення учнів на різних етапах засвоєння синтаксичної теорії в ЗЗСО.	3
28	Засвоєння мовленнєвого етикету учнів на уроках української мови.	3
29	Перевірка письмових робіт. Редагування й аналіз творчих робіт.	3
30	Методика аналізу стилістичних фігур у шкільному курсі української мови.	3
31	Поняття про стратегію оратора.	3
32	Програми спеціальних та факультативних курсів, їх зв'язок з основним курсом української мови.	3
33	Особливості змісту навчання української мови в старших класах.	3
33	Особливості організації навчання української мови в МАНУ.	3
34	Роль олімпіади у формуванні мовної компетенції учнів.	3
35	Шляхи підвищення методичної компетентності вчителя.	3
Усього годин		117

Зміст завдань для індивідуальної роботи

№	Назва теми	Кількість годин
1	Особливості застосування методу проєктів на уроках української мови у школі.	1
2	Вивчення шкільного курсу мови на текстовій основі.	1
3	Застосування інтерактивних технологій на уроках української мови в ЗЗСО.	1
4	Робота зі словниками на уроках української мови в ЗЗСО.	1
5	Види диктантів та методика їх проведення в ЗЗСО.	1
6	Тести як форма контролю на підсумкових уроках української мови в ЗЗСО.	1
Усього годин		6

7. Система контролю та оцінювання

Система контролю здійснюється на основі Положення про організацію освітнього процесу в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича
http://fmi.org.ua/files/polozh_pro_organiz_osv_procesu.pdf

Види та форми контролю :

Поточний контроль здійснюють на заняттях через:

- виконання практичних завдань на модульних контрольних робіт;
- індивідуальну та групову (в парах і групах) роботу;
- фронтальне усне опитування, перевірка рівня засвоєння теоретичного матеріалу за навчальними темами;
- бліц-опитування;
- письмові самостійні роботи (реферати, есе, доповіді, тези, диктанти тощо);
- практичні, індивідуальні та самостійні завдання;
- розв'язання проблемних і творчих завдань;
- взаємоконтроль студентів у парах і групах; самоконтроль;
- тестові завдання;
- оцінювання домашніх завдань;
- діагностика результатів самостійної роботи;
- проведення модульних контрольних робіт.

Вид семестрового контролю: модульні контрольні роботи, *іспит*. Результати навчальної діяльності студентів у межах кожного змістового модуля оцінюють максимально в **30 балів**, контрольного модуля (*іспиту*) – **40 балів**.

Засоби оцінювання

- Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль).
- Тематичне оцінювання (модульні контрольні роботи).
- Підсумкове оцінювання (іспит).

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни

Накопичувальна бально-рейтингова система передбачає оцінювання компетентностей, передбачених освітньо-професійною програмою за всі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності: виступи на практичному занятті, контрольна робота, тестування, самостійна робота (конспекти уроків, проекти, презентації досвіду вчителя, методичний кейс), поточний та підсумковий контроль.

Основними критеріями оцінювання знань бакалаврів з курсу «Методика навчання української мови в ЗЗСО» є:

- 1) характер і якість самостійної підготовки студента до заняття;
- 2) ступінь усвідомлення навчального матеріалу, розуміння того, про що повідомляється;
- 3) повнота, правильність і точність відповіді;
- 4) наявність прикладів (ілюстрацій) до названих положень, визначень;
- 5) уміння застосовувати набуті знання у стандартних і нестандартних ситуаціях; безпомилкове (відповідно до вимог) виконання практичного завдання;
- 6) мовленнєве оформлення відповіді, вміння донести інформацію до свідомості інших;
- 7) дотримання в усному мовленні норм літературної мови.

Критерії оцінювання:

1. При усних відповідях:

- повнота розкриття питання;
- логіка викладення, культура мовлення;
- упевненість, аргументованість та емоційність;
- використання основної та додаткової літератури (підручників, навчальних посібників, журналів, інших періодичних видань тощо);
- аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки.

2. При виконанні письмових завдань:

- мовна грамотність – повнота розкриття питання;
- цілісність, системність, логічна послідовність, уміння формулювати висновки;
- акуратність оформлення документа та письмової роботи;
- підготовка матеріалу (презентації) за допомогою комп'ютерної техніки, різних технічних засобів (плівок, слайдів, приладів, схем тощо).

Рівні досягнень студентів

Для визначення ступеня оволодіння навчальним матеріалом із подальшим його оцінюванням рекомендуємо застосовувати такі рівні досягнень студентів.

90-100 балів	<i>Відмінно</i> – високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями. Студент показує високий рівень володіння теоретичним матеріалом, розуміється в методах та прийомах навчання української мови в закладах загальної середньої освіти. Усна чи письмова відповідь загалом правильна, послідовна, змістовна. Студент уміє глибоко
--------------	--

	<p>аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, узагальнює, систематизує методичні явища й положення.</p> <p>Вільно володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в ЗЗСО; проектує різні типи уроків з урахуванням педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості учнів; не допускає фактичних, мовленнєвих недоліків у власному мовленні. Володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових; бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах); дотримується правил академічної доброчесності; ефективно взаємодіє в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.</p>
80-89 балів	<p><i>Добре</i> – достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження. Студент показує достатній рівень сформованості професійних компетентностей, усна чи письмова відповідь правильна, повна, чітка, логічна, послідовна, змістовна. Студент уміє аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, узагальнює, систематизує методичні явища й положення.</p> <p>Володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в ЗЗСО; проектує різні типи уроків з урахуванням педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості учнів; не допускає фактичних, мовленнєвих недоліків у власному мовленні. Володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі методики української мови, застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових; бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах); дотримується правил академічної доброчесності; ефективно взаємодіє в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.</p>
70-79 балів	<p><i>Добре</i> – середньо-достатній рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями; студент розуміється в методах та прийомах навчання української мови в закладах загальної середньої освіти. Усна чи письмова відповідь загалом правильна, послідовна, змістовна. Загалом уміє аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, загалом узагальнює, систематизує методичні явища й положення.</p> <p>Загалом володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в ЗЗСО; проектує різні типи уроків з урахуванням педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості учнів; стежить за власним мовленням.</p> <p>Загалом володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових; дотримується правил академічної доброчесності; прагне до ефективної взаємодії в команді, у професійному колективі та з представниками інших професійних груп.</p>

60-69 балів	<p><i>Задовільно</i> – середній рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями; студент поверхово розуміється в методах та прийомах навчання української мови в закладах загальної середньої освіти. Усна чи письмова відповідь правильна, неповна, не завжди чітка, логічна, послідовна, змістовна, допускаються окремі фактичні помилки, неточності. Загалом під керівництвом викладача аналізує, порівнює, критично осмислює науково-методичну та загальнонаукову інформацію; намагається посилається на думки відомих методистів, аналізує, зіставляє, загалом узагальнює, систематизує методичні явища й положення.</p> <p>Загалом володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в закладах ЗЗСО; з допомогою викладача студент проектує і проводить різні типи уроків з урахуванням педагогічного досвіду та знань про індивідуально-вікові особливості учнів; стежить за власним мовленням.</p> <p>Загалом володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, не завжди застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т. ч. цифрових; іноді бере участь в різних формах наукової комунікації (конференціях, семінарах); прагне дотримуватися правил академічної доброчесності.</p>
50-59 балів	<p><i>Задовільно</i> – рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього. Усна чи письмова відповідь неповна, не завжди чітка, логічна, послідовна, змістовна, допускаються фактичні помилки, неточності. Студент не завжди посилається на думки відомих методистів, намагається аналізувати, зіставляти, узагальнювати, систематизувати методичні явища й положення, при цьому допускає неточності, огріхи. Намагається аналізувати, порівнювати, критично осмислювати науково-методичну та загальнонаукову інформацію; проте наявні фактичні помилки у викладі матеріалу.</p> <p>Частково володіє сучасними методами та прийомами навчання української мови в закладах загальної середньої освіти; з допомогою викладача студент проектує різні види занять, часто допускає методичні помилки; прагне стежити за власним мовленням.</p> <p>Частково володіє науковим інструментарієм у галузі української лінгвістики, проблемно-пошуковими методами для проведення досліджень у галузі української лінгвістики та методики української мови, не завжди застосовує раціональні прийоми пошуку, відбору і використання фахової інформації з різних джерел, у т.ч. цифрових;</p>
36-49 балів	<p><i>Незадовільно</i> – незадовільний рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижче середнього. Усна чи письмова відповідь неповна, нечітка, непослідовна, допускаються грубі фактичні помилки. Студент не володіє навчальним матеріалом, не спроможний відтворити загальновідомі методичні явища й положення, не розуміє принципів навчання української мови у ЗЗСО, ігнорує зауваження й вказівки методиста-викладача.</p> <p>Простежується систематична невідповідність до практичних занять, часті пропуски без поважних причин. Відсутність теоретичної підготовки веде до неспроможності студента практично моделювати конспекти уроків відповідно до вимог.</p>
1-34 бали	<p><i>Незадовільно</i> – низький рівень знань, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни, неспроможність дати усну чи письмову відповідь, відтворити загальновідомі методичні явища й положення, простежується систематична</p>

непідготовленість до практичних занять, часті пропуски без поважних причин. Відсутність теоретичної підготовки веде до неспроможності студента практично моделювати конспекти уроків відповідно до вимог. Потребує повторного прослуховування курсу.
--

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим повторним курсом

Розподіл балів, які отримують студенти (іспит)

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)															Кількість балів (іспит)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль №2											
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15		
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	40	100

8. Рекомендовані джерела інформації

1. Баландіна Н. Ф. Українська мова. Розвиток ситуативного мовлення : 7-9 кл. : навч. посібн. Харків, 2010, 272 с. (Сучасна школа).
2. Береш О. І., Гнаткович Т. Д., Ківежій О. В. Шкурда М. І. Українська мова. 5–9 класи. Програми факультативних курсів для загальноосвітніх навчальних закладів. Ужгород : Гражда, 2015. – 68 с.
3. Біляев О. Зміст уроку мови. *Українська мова і література в школі*. 2003. № 4. С. 2–6.
4. Біляев О. Лінгводидактика рідної мови : навч.-метод. Посібник. Київ, Генеза, 2005. 180 с.
5. Біляев О. Методика мови як наука. *Дивослово*. 2002. №11. С. 20–24, 49–50.
6. Бондар С. П. Методи навчання. *Енциклопедія освіти*. Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. С. 492–494.
7. Бровко О. О., Горошкіна О. М., Нікітіна А. В., Порохня Л. В., Шестопалова Т. П. Позакласна робота з української мови і літератури: олімпіади, науково-дослідницька робота. Луганськ, 2005.
8. Голуб Н. Б. Метод проектів на уроці української мови в школі. *Українська мова і література в школі*. 2013. № 8. С. 15–19.

9. Голуб Н. Б., Новосьолова В. І., Галаєвська Л. В. Мовленнєві жанри на уроках української мови в ліцеї (рівень стандарту): практичний посібник). Київ : КОНВІ ПРІНТ, 2020. 128 с.
10. Голуб Н. Б. Робота з текстами на уроках української мови у процесі вивчення синтаксису й пунктуації у 8–9 класах. *Українська мова і література в школі*. 2017. № 1. С. 2–8.
11. Голуб Н. Б. Ситуаційний метод на уроках української мови в школі. *Українська мова і література в школі*. 2013. № 7. С. 18–23.
12. Голуб Н. Б., Галаєвська Л. В. Навчання синтаксису на уроках української мови у 8-9 класах : метод. посібник. К. : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 128 с.
13. Горошкіна О. Підручник як засіб формування соціокультурної компетенції учнів. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2010. № 22. Ч. II. С. 183–189.
14. Граматичний словник української літературної мови: словозміна. К., 2011. Донецьк, 2007.
15. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. *Дивослово*. 2004. № 3. С. 76 – 81.
16. Дика Н. М., Огарь Ю. В. Засвоєння лінгвістичних понять учнями ЗНЗ під час вивчення синтаксису. *Молодий вчений*. 2014. № 9. С. 111—114.
17. Дика Н. Робота над граматичними (морфологічними) помилками. *Дивослово*. 2002. № 12. С. 30-33.
18. Дмитренко Г. Займенник (6 клас). Урок української. 2000. № 10. С. 30 - 35.
19. Караман С. Методика навчання української мови в гімназії. Київ: Ленвіт, 2000. 272 с.
20. Караман С. Тихоша В. Технологія створення підручників і посібників для поглибленого вивчення української мови в гімназії.. *Дивослово*. Київ, Преса України, 2001. №4. С. 36–38;
21. Когут О. І. Інноваційні технології навчання української мови і літератури. Тернопіль : Астон, 2005. 204 с.
22. Костів О., Сколоздра-Шепітко О. Методика викладання української мови : Навчально-методичний посібник. Для студентів українського відділення філологічного факультету. Львів, 2018. 202 с.
23. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Словник-довідник з методики викладання української мови. Друге видання, виправлене і доповнене. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І. Франка, 2005. 306 с.
24. Кочан І. М., Захлюпана Н. М. Українська лінгводидактика в іменах : словник-довідник. Львів, 2011. 237 с.
25. Кращі позакласні заходи. Учитель року. Упор. Є. І. Науменко, О. М. Чхайло. Х.: Вид. група «Основа», 2006.
26. Кульбабська О. В., Кардашук О. В. Крок у професію. Методика викладання української мови : навч. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2017. 256 с.
27. Кучерук О. А. Система методів навчання української мови в основній школі: теорія і практика. Житомир : Вид-во ЖЖДУ ім. І. Франка, 2011. 420 с.
28. Кучерук О. А. Методи навчання української мови в загальноосвітній школі: словник-довідник. Житомир : Рута, 2010. 186 с.
29. Лаврінчук І. Аналіз диктанту. Алгоритм роботи над помилками. *Українська мова і література*. – 2005. – № 6. – С. 11–13.
30. Луценко В. Особливості навчання тексту-опису. *Українська мова і література в школі*. 2007. № 3. С. 13–15.
31. Мацько Л., Мацько О., Калита О. Новий підхід до переказу з творчим завданням. *Дивослово*. 2007. № 5. С. 2– 6.
32. Методичні рекомендації щодо викладання української мови в 2021–2022 навчальному році. Режим доступу: <https://osvita.ua/legislation>

33. Наумчук М. М., Лушпинська Л. П. Словник-довідник основних термінів і понять з методики української мови: навчально-методичний посібник. Тернопіль: Астон, 2003.
34. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012—2021 роки [електронний ресурс]. Режим доступу: (<http://www.mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/>)
35. Нестандартні уроки в школі та їх аналіз : навч.- метод. посібник. За ред. Н. М. Островерхової. Київ : Видавництво Харитоненка, 2003. 152 с
36. Омельчук С. А. Навчання морфології української мови на засадах дослідницького підходу: теорія і практика: [монографія]. К. : Генеза, 2014. 368 с.
37. Освітні технології: навч.-метод. посіб. За загал. ред. О. М. Пехоти. Київ, А.С.К., 2001. 256 с.
38. Остапенко Н. Технологія сучасного уроку з української мови : навч. посібник. К. : ВЦ «Академія», 2011. 248 с.
39. Пентилюк М., Онукевич Т. Методика навчання української мови у таблицях і схемах: навч. посібн. К. : Ленвіт, 2006. – 134 с.
40. Пентилюк М. І. Окуневич Т. Г. Сучасний урок української мови. Х., 2007.
41. Плиско К. М. Принципи, форми і методи навчання української мови. Харків: Основа, 1995. 240 с.
42. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.- метод. посібн. [за ред. О. І. Пометун]. К. : А.С.К., 2004. 192 с.
43. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. К. : А.С.К.; 2004. 192 с.
44. Практикум з методики навчання української мови в загальноосвітніх закладах : модульний курс : посібник для студентів. Кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк. К. : Ленвіт, 2011. 366 с.
45. Програми курсів за вибором і факультативів з української мови. 8-11 класи. За заг. ред. К. В. Таранік-Ткачук. К.: Грамота, 2012. 272 с.
46. Рудницька О. Б. Формуючи творчу інтелектуальну особистість (опис власного досвіду). *Українська мова і література в середніх школах, гімназіях, ліцеях та колегіумах*. 2002. № 5. С. 48-56.
47. Симоненкова Л.М., Симоненкова Т.П. Вивчення будови слова. *Укр. мова і літ. в школі*. 1991. № 12. С.13–16.
48. Ситуаційна методика навчання: теорія і практика . Упорядн. О. Сидоренко, В. Чуба. К.: Центр інновацій та розвитку, 2001. 256 с.
49. Словник-довідник з української лінгводидактики : навч. посіб. Кол. авторів за ред. М. І. Пентилюк К. : Ленвіт, 2015. 320 с.
50. Теклюк Варвара. Вивчення фразеології в 5 класі. *Дивослово*. 1999. № 4. С.24–26.
51. Українська мова. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена Наказом Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalnaserednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>
52. Фасоля А. М. Мета, зміст. Технологія уроку. *Дивослово*. 2004. № 6. С. 19–25.
53. Філоненко Л. Використання сучасних методів під час роботи над переказами текстів різних типів і стилів мовлення: методика мови. *Українська мова і література в школі*. 2007. № 1. С. 9–14.
54. Філоненко Л. Стан роботи над переказами в сучасній школі. *Українська мова і література в школі*. К., 2006. № 7 (56). С. 10–12.
55. Христіанінова. Р. О. Просте речення в шкільному курсі рідної мови: Посібник для вчителя. К., 1991.
56. Цоуфал Л. С. Лінгвістичні засади навчання морфології в загальноосвітній школі. *Філологічні студії. Науковий вісник КНУ*: зб. наук. праць. Кривий Ріг, 2012. Вип. 7, ч. 2. С. 315—322.

57. Яворська С. Методика навчання української мови: проблеми, теорія, практика. *Рідна школа*. 2004. № 2. С. 65–68.
58. Ярмолюк А. Класифікація помилок у творчих роботах учнів. *Українська мова і література в школі*. 2002. № 7 (24). С. 4–8.

9. Інформаційні ресурси

http://osvita.ua/school/lessons_summary/mova/

<http://subject.com.ua/lesson/mova/>

<http://gorodenok.com/конспекти-уроків/>

<https://www.schoollife.org.ua/usi-uroky-ukrajinskoji-movy-ta-literatury/>

http://getaloslaveta.blogspot.com/p/blog-page_40.html

http://ukrmogim.blogspot.com/p/blog-page_9409.html

<https://www.facebook.com/nus.org.ua/> – Нова українська школа <http://www.man.gov.ua>

– Мала Академія Наук України

<http://shkola.ua> – Навчальний портал Школа.ua. Розділ порталу «Вчителям» представляє методичну та навчальну літературу для педагогів

http://filologinya2010.blogspot.com/p/blog-page_55.html

http://www.parta.com.ua/ukr/books/ukr_mova/

<https://academia.in.ua/?q=content/шкільні-підручники-з-української-мови>

<http://ukrlitera.ru/index.php/ukr-mova-ta-literatura/kalplanukr>

http://nico-ukr.at.ua/news/kalendarni_plani/1-0-3

www.mon.gov.ua

www.imzo.gov.ua

<http://www.teacher.in.ua> – Український освітній портал. Український портал для вчителів та викладачів. Розробки уроків і сценаріїв до свят. Методичні матеріали. Наочність до уроків.

<https://kso.page.link/wps> Модельна навчальна програма «Українська мова 5-6 класи для закладів загальної середньої освіти».